

ԲԻՆ 9

1890

ՄԱՐՏ 1

Մ Ո Շ Ա Ղ Ի Կ

Ողջո՛յն, ով դու եղբայր մանկանց .
 Ողջո՛յն առ քեզ ցողած .
 Դո՛ւ, որոյ բոյր եղեմական
 Կը խնդացնէ զսիրս մանկան :
 Ձերք սերմանող աշխատասէր
 Որ կը ցանէ փոքր հասիկներ ,
 Եւ դո՛ւ, ծաղիկդ իմ երփներանգ
 Ի սիրս մանկան — սուրբ անապակ —
 Կը սերմանես սերմ բարութեան
 Անմահ մարդոց՝ միակ պայտան :
 Խըրատելով զմանկսիս
 Մոլորեանց դէմ յար մաքառիս :
 Բուրասանիդ վարդեր ամբիծ ,
 Որ եմ հանգոյն մանկան այսից
 Առ մեզ սիրտն սէր մի անխառն
 Որ չ'է աէր կեղծ , նոյնպէս եւ դառն :
 Ի ցողաքուրմ քո բաժակէն
 Քաղեն ամեն յաւուկ պարէն ,

Հիւրընկալ ես դու ամենուն ,
 Մանկան հսկես քաղցր եւ արթուն .
 Քո հիւրըն սուրբ բաշխես անոր ,
 Տանիս զնա նիւզ անմոլոր
 Ի բարութիւն եւ յուղղութիւն
 Եւ ո՛չ բոլլ քաւ լինիլ ի քուն :
 Տեսուն Աստուծոյ մատունքը սուրբ
 Ստեղծեցին ծաղկունս խումբ խումբ ,
 Սակայն, աւա՛ղ, այս զարդ մանկան
 Խիս վաղանցիկ եմ , ո՛հ, միայն :
 Բայց դո՛ւ, Ծաղիկդ բարոյսբոյր ,
 Որ մեզ սիրտն հոս խնկաբոյր ,
 Այնքան խիս վաղ չ'որոտիւր
 Նախ քան զգարուն չ'ես քառամիր .
 Քո այդ հոտը չ'է վաղանցուկ
 Որպէս վարդին մասաղ քերթունք . . . :

ՄԱՆԻՇՄԱ

Ա Ր Ա Ք Ս Ի

Արաքսին առաջինն էր իւր դասին , ի՛նչ կ'ըսեմ , իւր դպրոցին . պլուզ աչքերով , պալպալուն ճակտով այդ հեզիկ օրիորդին գնացքն կը դիտէր ամէն ոք , երբ կ'երթար նա ի դպրոց , գիրքն ի ձեռին : Իւր ծնողաց փառապսակն էր նա , իւր գիւղին ուրախութիւնը : Շընորհաշուք կերպարանքն քաղցրութիւն մի ունէր , նայուածքն՝ ճառագայթ մի , իսկ ի սրտին կանգուն էր խորան աղնիւ զգացմանց : Երկինք յատուկ ստեղծած էր զանի . ոչ ծաղիկն հովտին , և ոչ արշալոյսն ոսկեհեր այնքան գեղեցիկ էին որքան Արաքսին : Մերթ ընդ մերթ կ'երթար մօտակայ աղբերքով , և կեցած անդ կը դիտէր հեռուն , ջինջ հորիզոնն , և յայնժամ կարծես կը նմանէր այն գեղեցիկ արձանին՝ որուն ճարտար արձանագործն նախ ինք սիրահարեցաւ մոլեգին : Բարի էր նա , երբ մանրաքայլ ոտքերով կը յաճախէր ի դպրոց . կը վախէր շամանգաղի մը չափ փոքր ժժմակն իսկ ոտնակոխ ընել : Բայց այտի երազող հոգի մ'էր այն :

Որքա՛ն հիանալի էր նա , երբ կը վերադառնար դպրոցէն , ուր շահած էր ի գին աշխատութեան՝ մրցանակն յառաջդիմութեան , և հայրենի տան առջեւ տարածուած պարտէզին մէջ կը շրջէր մենիկ , ուր ի մէջ այնքան ծաղկանց՝ գեղեցկագոյն ծաղիկն էր ինք , և կամ ի դարնան ժուռ կուգար մօտակայ բլրոյն կողն դիտելու վերջալուսոյ վառ ճաճանչներն . ժա՛մ խորհրդաւոր , և կը դառնար ի տուն , երբ կը մարէին աղօտ նշոյլներն , և հեռզհեռէ գիշերոյ ջահերը կը վառէին յերկինս :

Շնորհալից էր Արաքսին , երբ կը խօսէր , զուարթուն՝ երբ կ'երգէր , ման-

կային՝ երբ կը ժպտէր . նորա սիրելի երգն էր անմեղութիւնն , շէշտերն զօրաւոր էին յոյժ , և ձայնին արձագանգըն մինչեւ հեռուները կը հնչէր : Եւ լսողն զմայլման և խորհրդածութեան սիւրբութեամբ մէջ կը թւածէր ընդերկար : Նորա ձեռաց գործին՝ փոքրիկ թէկ , այլ հրաշագործ զօրութիւն մի ունէր , ասե՛ղն էր այն , ծաղկազարդած էր եկեղեցւոյ մէջ Աստուածածնայ պատկերն իւր ասեղնագործութեամբ , ինչպէս սիրտն զարդարուած էր առաքինութեամբ :

Արաքսին հայ աղջկան իսէպլն էր , այն բարձրագոյն կատարելութիւնն , որուն հասնելու տէնչով մարդ այնքան կը վառի , զոր գտնելու այնքան հետամուտ է յաշխարհի : Փնտռէ՛ ամենէն յանկուցիչ պատկերն , և ի՛նչ այնչափ գեղեցիկ պիտի երևնայ քեզ , որքան նորածաղիկ հայ օրիորդն , որ չունի չարին գաղափարն , որոյ ճակատին վերայ կ'նձիւ չէ՛ զծած վիշտն , որոյ երջանկութեան դրախտին մէջ չէ՛ սողոսկած օձն , այն խորամանկ կենդանին որ խարեց երբեմն առաջին մարդն եւ առաջին կինն :

Եւ այս մանուկ օրիորդն դեռ չէ՛ կրած պատրանք , ո՛հ , ո՞վ գիտէ , բաղդն քանի՛ սուր սլաքներ պահած էր նորա համար , ո՛րքան թոյներ պիտի թափէր , ո՛րքան հզօր ճիգեր ի գործ պիտի դընէր նորա յոյսերու ծիրանին պատուելու : Աւա՛ղ , այսպէս չէ՞ կեանքն , անծանօթ , խաբուսիկ , և յաճախ ողբալի՛ . այսպէս չէ՞ արդեօք ապագայն . մարդ տատամսեալ կը մնայ և կը հարցնէ իւրովի թէ ի՞նչ պիտի ըրէ վաղն , միւրրկալից պիտի լինի թէ պայծառ . խոթո՞ւ թէ ժպտուն : Անծանօթին ետեւէն կը սլանայ միտքն , երազոց աշխարհն

թռչի, կը ցանկայ, և կ'ապշի, երբ կը տեսնէ թէ իւր թռչններն կը հալին յանկարծ որպէս իկարոսի թեւերն :

Սակայն ոչ, ո՛ր քաղցրիկ ոգի, դու պիտի ճաշակես երջանկութիւնն փոխան այն բարոյական կատարելութեանցդ՝ որովք օժտեալ ես, զի թշուառին կարեկից սիրտ մի ունիս, և ի՛նչ մեծ քան գթութիւնն, քո հասակակիցներդ միշտ պիտի նախանձին ի քեզ, և պիտի ջանան քեզ հետեւիլ : Գոյի յիշատակդ միշտ պիտի մնայ սիրելի՛ գիւղիդ մէջ, հայրեր, մայրեր երանի՛ր պիտի տան քու ծնողացդ, և օրինակ պիտի ցուցնեն իրենց որդեկաց քու ազնիւ ընթացքդ : Երկի՛նք պահեն քեզ երկար տարիներ՝ որպէս զի կազմես օր մի տունն, բո՛յն անուշակ, և բերես այդ յարկին ներքեւ սուրբ սէր, կեանք անապակ, անխառն հրճուանք :

Եւ այդ երջանկութեան պատճառ պիտի լինէր, այո՛, օր մի, զի դպրոցին մէջ լաւ կը սորվէր ի մէջ այլոց Առսնիմ Տիստուքիւնն, կարեւոր ուսումն հայ աղջկան, իւր մօր ակնարկին տակ զարգանալով գործնականապէս կը սորվէր տան կարգաւարութիւն, առողջաբանութիւն, բարոյական . նեցուկն էր իւր պառաւ հանիին, և անոր դեղօրայքն ինք կը պատրաստէր, ընտանեաց մէջ միոյն վշտին պատճառաւ վշտաց ամպերով կ'սքօղուէր . մանաւանդ այս զգայուն օրիորդն մերթ ընդ մերթ կը տըլուէր, զի նորա եղբայրն պանդուխտ էր . տե՛ս թէ ի՛նչպէս քաղցր կը նուագէր յաճախ :

« Ընդ աստեղօք ի՛նչ կայ սիրուն
Քան զանձկալի եղբայր անուն » :

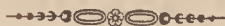
Եւ այս երգն վերջացնելէն յետոյ արտօսին կ'իջնէր այտիցն ի վար, և այդ

տխրորակ վայրկենէն վերջ ջերմագին կ'աղօթէր նորա յաջողութեան համար, կ'աղօթէր զի նա զերծ մնար բախտին ատելութենէն . ի՛նչ գորով :

Արդեօք այսպիսեաց համար չէ՞ որ Սըր Ռուբըն Մորիլը, արդի անգղիական դեսպանն Փեդրոսպուրկի գրած է հիանալի դրուագ մի, պատկեր հայ աղջկան իւր մի ընտիր գրքին մէջ, որպէս Յակոբ Ոսկան մեր աղգային քերթող-Ուսուցիչն՝ որ երգած է նոյնպէս հայ աղջիկն, և իւր զմայլանքն յայտնած է այս տողերով .

« Ո՛վ որ զանի չ'է՛ր տեսեր,
Նա սէրն ի՛նչ է՛ չ'է գիտցեր,
Նա շնորհքն ի՛նչ է՛ չ'է համչցեր » :

Ս. Գ.

ԶՈՂ ՄԸ Ի ՆԻԱԿԱՐԱՄ

Գանատացի շինական մը զբաղած էր աւաղ հանելու Նիակարայ ջրվէժէն երեք մլոն վեր գետէ մը : Իւր կառքին մէջ նստած, ձիերն դէպ ի ջուրը մղեց, խորութեան անտեղեակ : Կառքն ընկժեցաւ, բայց նորա արկըն՝ որոյ վրայ նստած էր՝ սկսաւ ծածանիլ ջուրին երեսը, բայց չուտով ցամաքային բուռն հողմ՝ մղեց տարաւ զայն դէպ ի հոսանքն որ էր զօրաւոր այլ լճիկ : Խեղճ շինականն չէր կարող լողալ, բայց արկեղ յարեցաւ :

Գետին ափանց վրայ կար մի նաւ, բայց մերձակայից անկարողութենէն, արձակուեցաւ դէպ ի հոսանքն, և տատանելով անցաւ խեղճ մարդուն քովէն . թափուր և անօգուտ : Դժբաղդաբար մինչեւ երկու մլոն վար չկար ուրիշ նաւ : Այդ կէտէն անդին այլ ևս օգ-

նութիւնն անկարելի էր :

Եղբրաց վրայի մարդիկ , փոխանակ փութալու պատրաստեւ նաւ մը մարդուն առաջն ելնելու համար աւելի վարէն . կը վազէին առ ափամբ դետոյն , խոստանալով անոր օգնութիւն : Թըշուառ Քանատացին դիտէր որ անողք ալիքները չ'ունէին գթութիւն այլ ևս իւր վրայ , և ինքն վերջապէս մահուան դատապարտեալ էր : « Կորսուեցա՛յ , կորսուեցա՛յ » կը գոչէր . և ձայնն հետզհետէ կը նուաղէր որչափ կ'ընդլայնէր հեռաւորութիւնն : Այս սոսկալի տանջանք գրեթէ ժամ մը շարունակեց . զի հոսանքն խիստ յամր էր : Յառաջագոյն թշուառ գիւղացւոյն շարժիլն հագիւ տեսանելի կը լինէր , բայց հոսանքին զօրութիւնն հետզհետէ կ'աճի , ջուրերն կ'սկսին առաւել խռովիլ , խեղճն ջրոյ պտոյտներուն հետ կը դառնայ , այլ տակաւին յուսահատական ճգով մը բռնած է յենարանն : Կ'անցնի կղզեակի մը քովէն — այնքան մօտէն որ արկղն անոր կը կառչի , և վայրկեան մը կը դառնայ յուշիկ , և հոսանքն դարձեալ զայն իւր ծոցն կ'ընկլուզէ :

Վերջին յոյս մը միայն ունի . այն է՝ թէ կրնայ գտնել նաւ մը պատրաստ իւր բնիկ գիւղին եղբրաց վրայ , այլ ի զո՛ւր , զի հոն ուրիշ բան չիկայ , բայց թէ ամենախեղճ նաւակներ , որք ցամաքը քաշուած են : Եւ եթէ անոնցմէ մին ալ գետն իջեցնեն , ամենէն յանդուգն նաւավարն իսկ չը համարձակիր նաւավարել այն գետն որ կ'առաջնորդէ ի ջրվիժ :

Բազմութիւնն ջրվիժէն ճիշդ վեր կը տեսնէ դատապարտեալ զոհն որ փրփրայոյզ ալեաց մէջ անընդհատ պտոյտներ կ'ընէ . օգնութիւն խնդրելով իւր անհեթեթ այլակերպ շարժումներովն : Իւր աղէխարժ ճիշերն հեղեղին խուլ

մռնչիւնին մէջէն ի թափ կ'անցնին « Կորսուեցա՛յ , կորսուեցա՛յ » :

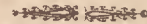
Նա այժմ քսան ոտք խորութեամբ մտահոս կապոյտ ջուրին լռիկ հոսանքին մէջ է , Քանատական ջրվիժին ճիշդ կեդրոնն : Վայրկեան մի ևս , և ահա թողած է իւր յենարանն ուժաթափ , իւր ձեռքերն ձեռնամած են , որպէս թէ կ'աղօթէ , իւր ձայնն այլ ևս չը լսուիր : Արագօրէն կը սահի ջրվիժէն վար որպէս կը թռչի նետ մը , ոչ ևս կը տեսնուի և ոչ մի նշան տեսնուած է յօրէ անտի :

Սեֆոն ՔէրէՍէճեան

Թարգմ. յանգլ.

Ա. Արամ. վարժարտնիս

Գասր Գիւղի

ԴԱՐՈՒՍ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ՀԵԱՐԻՉԸ

Պ . ԷՏԻՍԸՆ

Թովմաս Ալվա Էտիսըն ծնած է 1847 , փետր . 10ին ի Միլան , Էրիէի իշխանութիւն և Օհիօի վիճակ , ի Միացեալ Նահանգս : Հայրը փոփոխակի դերձակ , պարտիզպան , ընդամաճառ , փոխանակիչ , կալուածոց առուծախի միջնորդ եղած էր : Հօրմէն ժառանգեց առողջ և կորովի կազմ , որ իւր ընտանեաց գըլխաւոր հարստութիւնն կը թուի լինել : Իւր երկու պապերը հարիւրամեայ են և դեռ կ'ապրին : Իւր ծննդեանէն վերջ , ծնողքը Միլանէն մեկնեցան և Միչիկան գաւառին մէջ Բօրթ-Հիւրօն կոչուած աննշան գիւղը հաստատուեցան ուր անցաւ Էտիսընի մանկութիւնը : Նշանաւոր հնարիչը իւր կրթութիւնը կը պարտի մօրը . որովհետեւ , ինչպէս ինք կը կը խոստովանի այժմ , կենացը մէջ երեք ամիս միայն վարժարան յաճախած է ,

մանկութեան ժամանակ վայրենի ընտանոթեան տէր էր . միայնութիւնն կը սիրէր և տանը մէկ անձանօթ անկեան մէջ առանձնացեալ կ'աշխատէր ու անյաջ հրապոյր մը կ'զգար ի տես զրքին

Իւր ծնողք աղքատ էին : Երեկոյ մը , ընթրիքի ժամանակ , հայրը ըսաւ իրեն .

— Ահա տառն երկու տարեկան եղար . կորովի և առողջ ես . մինչեւ հիմա զքեզ խնամեցի , այսուհետեւ պէտք

ԹՈՒՄՆԱՍ ԱՆՎԱՆ ԷՏԻՍՐԵ

տառերուն : Անխոնջ աշխատող մ'էր , մանուկ հասակէն կ'ուզէր ամէն ինչ ընդգրկել և ամէն բանի վրայ ծանօթութիւն ստանալ :

է որ դու հոգաս ինքզինքդ : Վաղուընէ հետէ ռոգեկաւքի տղայ պիտի ընեմ զքեզ Քանատայի մեծ պէին վրայ :

Էտիսըն բնաւ դիտողութիւն չըրաւ և

միայն սա պատասխանեց իւր հօրը .

— Օլ ուայթ, (շատ լաւ) :

Տեսնենք թէ՛ ինչ է շոգեկառքի տըղուն պաշտօնը : Ամերիկայի շոգեկառքերը չեն նմանիր Թուրքիոյ շոգեկառաց . գծին երկայնութեամբը վախօցնեցուն մէջ նեղ ճամբայ մը կայ որ կառքերը իրար կը միացնէ : Այդ երկայն սալօցին մէջ են լոգարանը, սրահը, ննջարանը, խոհանոցը, պարտէզը, ընթերցարանը, կարծես թէ շարժուն տուն մի է . այդ կառախուսներուն մէջ կը շրջին տասնէն տասն չորս սարեկան տղեկներ, որք լրագիր, լուցիկ, պտուղ, շաքարեղէն, սիկառ կը ծախեն ճանապարհորդաց՝ ուղեւորութեան ձանձրոյթը դարմանելու համար, Սոքա կը կոչուին ռոգեկառքի սղայք . ասոնց ընկերութեան մէջ մտաւ Էտիսըն : Իւր ընկերք առաւօտէն մինչեւ երեկոյ չարաչար կ'աշխատէին . Էտիսըն երբեմն կը պահուըտէր հակերուն մէջ և հո'ն անկիւն մը առանձնացած պատուած և աղտոտ գըրքերով կ'զբաղէր . իւր աշխատանոցը այս հակերուն մէջ փոխադրած էր . հոն պահած էր իւր տղայական գործիները, քիմիական նիւթերը, ևայլն : Ամէն ժամանակ մեքենայները և գործիները ուշի ուշով կը դիտէր և կ'ուզէր մանուկ հասակէն իմանալ մեքենականութեան զարմանալի օրէնքներն : Ամէն անգամ որ շոգեկառքը կայարան մը հասնէր, գործը կը թողուր, հեռագրի սենեակը կ'երթար և հոն կը դիտէր գործիները և կ'ուսումնասիրէր միանգամայն : Ծախու լրագրի առնելու համար երբ տպարանները կը մտնէր հոն երկար ժամեր կը մնար հետաքրքիր և հիացեալ տըպագրական մամուլին առջեւ և կը սորվէր թէ՛ ինչպէս գիրերը կը ձուլեն, կը շարեն, կը տպեն, գիրքերը կը կազ-

մեն, ևայլն : Ամենէն աւելի գինքը Տէքնոյթ Փոլի Բրէս լրագրոյն աշխատողները կը սիրէին : Օր մը նոյն լրագրոյն տպարանին մէջ 150 քիլօի չափ գործածուած և մաշած գիր ի վաճառ հանուեցաւ . Էտիսըն ջնջին գնոյ մի փոխարէն առաւ զայն և փոխադրեց իւր կառքը : Հոն զարմանալի ձեռնարկութիւն մը ըրաւ . լրագիր մը հիմնեց և այդ լրագրոյն տէրը, յօդուածագիրը, գըրաշարը, տպագրիչը, ձրուիչը ինք եղաւ միայն : Իւր լրագիրը կոչեց Կէյնս Թրքնի Հէրլէս ըստ երկաթուղոյն անունն . պարզ թերթ մ'էր . շարաի'ը մի անգամ կը հրատարակուէր և մեծ քանակութեամբ կ'սպառուէր : Իւր առաջին թերթն այնքան մեծ ընդունելութեան արժանի եղաւ հասարակութեան կողմանէ որ Բօրթ Հիւրօնի մէջ երկրորդ թերթ մը ևս հրատարակեց Բօլ - Բրայ անուամբ որոյ նշանակութիւնն էր «Անխորհրդապահ Պօղոս» : Այս թերթն ո'րքան չարալեզու, յօդուածներ պարունակէր, այնքան կը փնտռուէր ժողովրդէն . անոր համար օր մը կատաղաբար յարձակած լինելով Բօրթ - Հիւրօնի բնակչաց միոյն գէմ . այն աւուր թիւը չուտով սպառեցաւ . ամբաստանեալ անձը փնտռելով ռոգեկառքի սղայք, զայն գետեզրին մօտ գտաւ . վրան յարձակեցաւ և գետին մէջ նետեց : Բարեբաղդաբար Էտիսըն քաջ լողալ գիտէր . նոյն վայրկեանին ազատեց ինքզինք մօտալուտ վտանգէն : Այն օրուրնէ հետէ չհրատարակուեցաւ այդ թերթն : Իսկ միւս լրագրին վախճանն ևս տխուր է : Օր մը աշխատանոցին սեղանին վրայ փոսփորի սրուակը վար խնալով, կրակ առաւ և սկսաւ այրիլ տպարանայ կառքը : Շոգեկառաց վարիչն հրդեհը մարել տուաւ և կառքէն դուրս նետեց Էտիսընի գոր-

ծիները, աշխատութեան արդիւնքներն
և տպագրական գրերը:

Այս երկու դէպքերն կը փակեն իւր
լրագրական ասպարէզն: Ուրիշ անա-
կընկալ դիպուած մը աւելի փառաւոր
ասպարիզի մը դռները կը բանայ մեծ
հնարչին առջեւ:

Օր մը Բօր-Քլէմանի կայարանին քա-
րափին վրայ կ'սպասէր, յանկարծ իրեն
մօտ ճեպընթաց վայրաչարժ մեքենայէ
մը քսան մեթր հեռի կը նշմարէ մանկիկ
մը որ կը խաղար երկաթէ ճամբուն վը-
րայ: Էտիսըն նշմարելով մօտալուտ վը-
տանգը, կը նետուի ճամբուն վրայ,
գրկացը մէջ կ'առնու մանկիկը և ճա-
նապարհէն դուրս կը նետէ յաղթական
դիմօք: Կառախուժը կ'անցնի և ման-
կիկը ողջ առողջ կը յանձնուի իւր հօր:
Մանկան հայրն, Բօր-Քլէմանի կայա-
րանապետն, կը կոչէ զնա, իւր բնա-
կարանը կը տանի և հեռագրութիւն կը
սորվեցնէ նմա: Անակնկալ պատահար մը
զինք կ'ընէ նշանաւոր հեռագրապետ
մը: Հեռագրական պաշտօնին մէջ չ'որ-
հիւ իւր կատարած անխոնջ աշխատու-
թիւններուն կը յաջողի և ամէն պաշ-
տօնատունէ կը փնտռուի. բայց թե-
րութիւն մը միայն արգելք կը լինի իւր
ապագայ յառաջդիմութեան: չը կրնա-
լով յաղթել ընթերցման վրայ ունեցած
անհուն սիրոյն, որովհետեւ գործի ժա-
մանակ գրական աշխատութիւններով կը
զբաղէր, ուստի և զինք բազմաթիւ
գործարաններէ կը հրաժարեցնէին գոր-
ծին մարդը չը լինելուն համար:

Մնացեալն յաջորդ բուով

Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

Ե Ղ Ե Ր Ե Ր Գ

Ի ՄԱՀ ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ Գ. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆԻ

Խեղճ պատանին տեսի ի մահճի զի՛ տագոյն
Դալուկ ճակատն, որպէս տերէն աշնայնոյն.
Խանդն իր սրտին վա՛ղ մարած էր. և աչաց
Բոցքն տակաւ շիջանէին մահազդեաց:

Սեւ սեւ ամպեր ծածկեն ղերկնից զկապուտ,
Օրն է տխուր գիշերն անլոյս մաւրաւտ.
Սեւ է տունն ալ ուր Գէորգին ցուրտ մարմին.
Դառն արտաւուրբ դնի մէջ սեւ դագաղին:

Յիւր գիշերուն պիտի ծագէր մի նոր օր.
Օրն այն դարձաւ հէգ Գէորգին սգաւոր.
Նոր տարին էր նոր յոյսերով կը ծագի:
Բայց պատանին հին տարւոյն հետ կ'աւարտի:

Մահահրաւէր հնչէ զանգակն տերայոյ՜ղ.
Առաւօտ է արեւն անգամ չտոյ լոյս.
Շուտ շուտ կ'անցնին սևազգեստ քահանայր.
Շուրջ դագաղին են բոլորած մահերգակ:

Այլ երանի՛քեղ երկնաշու ուղեւոր,
Թաւար ելար այդ վանդակէդ վիրաւոր.
Թէեւ յաստիս հիւծեալ սրտիկդ չ'ինդաց,
Բայց երկնից մէջ հետ պիտ' ժպտիս հրէշտակաց:

Հոն հոգիներն չունին հառաչ ու արցունք,
Վշտաշարժար յետ այս կենաց վազանցուկ,
Հոն ծաղիկներն են անթառամ և անանց,
Երկինքն անամպ վայրկեանք ոսկի են կենաց:

Ասանա

Գէորգ Ա. ՍԱՐ. ՊԱՆԻՇԼԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆԲ

Մի լուցիկի (Ա) սլառկեցուցէ՛ք հորիզո-
նական դրիւք և ապա տասնեւհինգ այլ
լուցիկներ (Բ) Աի վերայ շարեցէ՛ք երկ-
ուստեք՝ այնպէս որ փոփոխութիւն ծայ-
րեր օդոյ մէջ մնան, իսկ մնացեալ ծայ-
րեր գետնին յենուն. միայն թէ սոքա
պարտին աջ և ձախ կողմերն փոփոխա-

կի շարուած լինել, եօթնական հատ
իւրաքանչիւր կողման վրայ :

Եթէ Ա լուցկին վերցունենք, բոլոր
լուցկիներ վար պիտի թափին նոյն իսկ
իւրեանց ծանրութեան բերմամբ : Ահա-
ւասիկ գաղտնիքը :

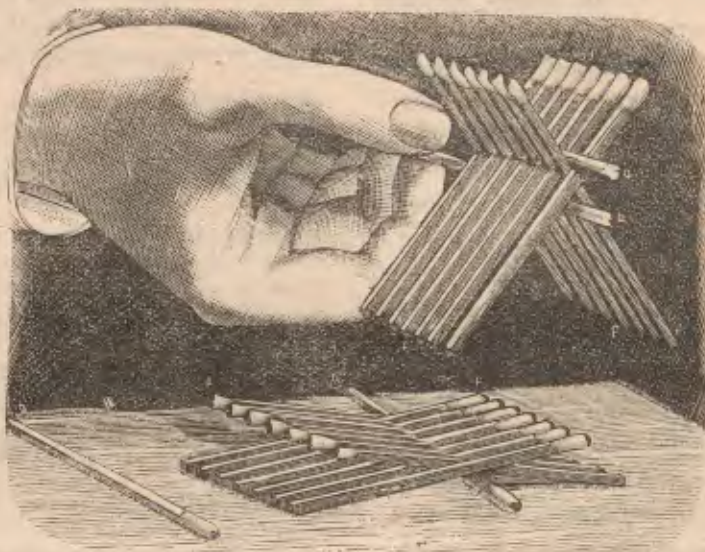
Որպէսզի յաջողիք, Ա լուցկիի եր-
կայնութեամբ և յիանդամայն զուգա-
հեռական՝ մի երրորդ լուցկի (Գ) գրէք :

ԵՐԿՈՒ ՈՐԲԵՐՆ

(Ն ՈՐ Ա Վ Ե Պ)

Ա .

Յրտին և մահաշունչ ձմեռն, իւր
սառնամաքիւ ձեռներն տարածելով բը-
նութեան ոգեվարիկ և դալկահոտ դա-
լարեաց վերայ, սպիտակաշող ձիւնով

Մէկ լուցկիով ասն և ևնից լուցկի վերցնել :

Յայնժամ վեր առէք Ան իւր ծայրէն
բռնելով և զարմանօք պիտի տեսնաք
թէ տասն և հինգ լուցկիներ մէկ հատէ
կախեալ կը մնան և X գրի ձեւը կ'առ-
նուն : Փորձը կատարելապէս կը յաջողի
եթէ լուցկիներ քառակուսի լինին :

Թարգմ.

ԹՕՄ ԹԻ

Ն. Յ. ԳԱՍՏԱՊԵԱՆ

պատանեց համակ դաշտերն ու լեռներ :
Քաղցրախոզող առուակը, որ գարնային
գեղածիծաղ առուրց մէջ իւր հեզիկ
մրմունջը, բնութեան երաժշտին, Փի-
լոմեւեայ հրապուրիչ և սրտադրաւ դայ-
լայլիկին հետ կը խառնէր. այժմ, մի
տխուր և ցուրտ հակապատկեր կը ձե-
ւացնէ : Շողասիւիւս և արծաթափայլ
արեգը, ոչ ևս ի նա իւր կենսատու
ճառագայթներ կը ցոլացնէ, նորա ջինջ

ու վճիտ յատակին մէջ, ոչ ևս կը նըշմարենք փոքրիկ խիճեր և երերատատան կանաչ մամուռներ, այժմ, այդ օձողորա և փրփրադէզ ալին, կայ առած է սառնամանեաց մահատիւ ճիրաններուն մէջ, Եւ փոխան արեգական գոհարատիւ շողերուն, կը փայլին անդալնախտիղ սառնափողիներ: Մերթ ընդ մերթ բռնաշունչ քամին է որ հրացանի գնդակի նման սուրալով և սուզելով բնութեան սգալի և խորհրդաւոր լռութիւնը կ'ընդհատէ, և ձիւնի հատիկներ, սպիտակ ճանցիկներ, եռանդուն և հողմաւար, չքաւորին խորխուր խրճիթին հազարաւոր ծակերէն ներս կը խուծէին գոգցես գիտակցաբար և չարամտօրէն: Ի մի բան, ձմեռն զայրադին և փութկոտ, իւր մեռելական ցրտութեամբ յառաջ կը խաղար:

Բ.

Ձմեռնային այս սառուկութեան միջոցին, յորում հարուստն, վառարանին ուրախաւիթ ճարճատիւնով կ'սփոփէր ցուրտին նեղութիւններն, յորում փափկասուն մանկիկն, իւր գորովազուրկ մօրկան հիւրընկալ ծոցին մէջ իւր անդամները կը տաքցնէր, աւաղ, մարդկային արարածոց չուառագոյններէն, երկու անմեղ ոգեակներ կը տառապէին նօթի... Սարգի ոտնայններով և չոր խոտերով պատսպարեալ նուաստ եւ անշուք տնակի մը մէջ (զոր խրճիթ անուամբ յորժորջեն ճահաւորագոյն է) այդ երկնային երկու հարազատ քերովբեներ, իրարու կաքօտակէզ բազկաց մէջ գոգցես յինքեանս երկնային տեսարան մը ի վեր հանէին, Աշոտ, երիցագոյնը և Տիգրան կրտսերն: Մի տարիէ ի վեր հողին աւանդած էին իւրեանց սիրասուն մօր սառնացեալ և այնքանի

անուշակ մարմինը: Մի տարիէ ի վեր որը էին նոքա, մի տարիէ ի վեր զըրկունած էին մայրական խանդաւաթ գորովէն, մի տարիէ ի վեր կը տառապէին նոքա: Ո՞վ պատսպարէր ցրտէն նոցա ընդորմացած մատաղ անդամները, վերջապէս ո՞վ հոգար նոցա օրապահիկը, իրենց հայրը, յուսահատ և տարաբաղդարարած, իւր ամուսնոյն տարածամ եւ սգալի մահէն ի վեր, իւր յաւիտենական կսկիծին սփոփումը ջանացած էր զազրելի ըմպելիին, օղիին գաւաթին յատակըն ընդհնարել: Գինովութեան մէջ յուսացած էր գանեւ այն սփոփն զոր, ցաւօք կ'ըսեմք, քիչե՛ր, բուրվառին երկնանուէր խունկին և սրբազան աղօթից մէջ կ'սրոնեն...:

Գ.

Բարեկենդանի իրիկուն էր: Ամեն տուն, ամեն ընտանիք, առաւել կամ նուազ ջանացած էր զարդարել և անողոք կամ իշխանավայել սեղանը ամեն տեսակ համեմաւոր կերակուրներով: Կաղանդի նման, փոքրիկ մանուկներու համար բարեկենդանը կրնար նաեւ ուրախութիւթ օր մը նկատուիլ: քանզի ամեն հայր այն երեկոյին գրեթէ առհասարակ չի մոռնար իւր զաւակին դիմակ մը գնել, և այդ մանկիկը, ընտանեկան յարկին միակ զուարթութեան և բերկրութեան աւարկայն կը հանդիսանայ Բարեկենդանի երեկոն:

Սակայն, բիւր աւաղ, Աշոտի և Տիգրանի հայրը, փոխան կանուխ տուն վերադառնալու, առաւօտէն ի վեր անընդիթ էր եղած թողլով իւր սրէիքը նօթութեան սառնեայ և կատաղի ճիրանին տակ, փոխան այլազան կերակուրի, նոցա պատառատուն փռոցին վրայ՝ չորցած հացի կեղեւի մի քանի

փշուրներ մնացած էր, և գիրկընդխառն այդ երկու վարդի դեռափթիթ կոկոններ, որք հազիւ ուրեմն կենաց գարունին սեմին վերայ կը կոխէին, և ահա աւա՛ղ, անգութ ճակատագիրը իւր սեաւ և ամօթալի երեսը դարձուց նոցա և գիրկընդխառն ըսի, կ'աղօթէին:

Աստուածային եղբերական խաղերն որ յաճախ զմարդ բաղդին ցուրտ շղթաներէն խլելու համար սահմանուած են, գերագոյն դեր մը պիտի կատարէին եւ այժմ:

Մանկանց պահպպան և երկնառաք հրեշտակն, իւր թեթեւափետուր թըռիչներով կը սաւառնէր անմահութեան դափնի պսակի ի ձեռին այդ երկու երկնային ոգիներու վերայ, որք անմեղ էին, նախախնամական հոգածութիւնք սահմանեալ չէին կենաց բաժակին: Դառնութիւնը ճաշակելու: Վերջին եւ սրտախոց աւաջ մը, վերջին աղօթք մը, վերջին հրաժեշտ մը առ չգիտեմ կեանքն թէ աշխարհն. հուսկ ուրեմն խլած էր այդ հոգիներ, և սպիտակապսակ հրեշտակն ծիծաղիտ և խնդալից իւր յաղթանակին վերայ, վեր կը սլանայր յերկինս: Երկու անշունչ դիակներ զիրեար կը գրկեն: Երկու ժպտուն շուրթեր զիրեար կը համբուրեն...

ՄԱՆԻՇԱԿ

ՀԱՄԱՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԻՒՄՆԱՑԻՆ ԲԵՒԵՈՒ

ԵՐԿԻՐ ՓՐԱՆՍՈՒՍ ԺՕՁԷՓԻ

ՆԻ

Մ. ՈՎ. Ն. ՈՐ - Ձ. Է. Մ. Պ. Լ. Ա. Ի

ԳՂՈՒԽ Գ.

Նուագորակն աղջակնոց. — Կրկին երե-

ւում արեգակն. — Գարուն. — Ամառ
— Փրկութեան փորձեր:

(Գարունակութիւն 8 քիւէն)

1873 Վետր. 16ին արեգակը պիտի ծագէր հորիզոնէն, և ամսոյն 16ին իրենց ակնկալեալ թուականէն բաւական առաջ, բարեբաղդութիւն ունեցան երկրախոյզը ողջունելու արեգական առաջին ճառագայթներն: Այն ատեն թէկէսօՅ 78° 15' աստիճանին վերայ կը գտնուէր:

« Ինչպէս երբեմն կ'ընէին Ասորեստանցիք յեզերս Եփրատայ, կ'ըսէ Բաբէլ, նոյնպէս և մեք կայմերուն և սառնակոյտերուն բարձունքէն կ'սպասէինք անհամբեր բոցաճաճանչ արեւուն երևման:

« Հորիզոնին վրայ երևցող լուսեղէն ալիք մը մեզ իմացուց կանխաւ վեհաշուք վայրկենին մերձեցումն, և անմիջապէս վերջ, արեւն երեւցաւ ծիրանեգոյն: Ամէն ոք կը լռէր. ո՞ր խօսք, ո՞ր աղաղակ կարող պիտի ըլլար արտայայտել մեր թաւամուղ սրտերուն բերկրութիւնն:

« Կարծես վարանելով, աստղն հազիւ բարձրացուց իւր շրջանակին կէսն, կարծես թէ վշտակիր և տխուր աշխարհն արժանի չէր դիտելու նորա ամբողջ դէմքն:

« Սառցոյի կոթողները իբրեւ բուրգեր և սփինքսներ երեցան այդ յանկարծական լուսաւորութեան ժամանակ նաւն արձակեց իւր ստուէրն ձեան փայլուն ապակոյն. վրայ և վարդագոյն ցոլացումներ արձակելով ամէն կողմանէ բեւեռային այդ սառնապատ և ամայի գիւղանկարին վրայ: Լուսոյ այդ գեղեցիկ ողողմամբն ճշմարտիւ և կ'սկսէր նոր տարին: Որպիսի՞ ճակատագիր կը վե-

րապահուէր մեզ համար :

« Հազիւ թէ նորածին արեգակն , մի քանի վայրկենի մէջ բարձրացուցած էր իւր ճակատն , և ահա իւր ճառագայթք վերստին շիջան . մանիչակի . նման տըժ-գոյն գոյնով մը ամէն ինչ ծածկուեցաւ և աստեղք սկսան պլպլալ . դողդոջուն մթաքնեալ երկնակամարին , վրայ :

« Օգուտ քաղելով այն վաղանցուկ վայրկենէն՝ յորում աստղն փայլած էր , իրարու հազիւ կրցած էինք հետաքրք-րական ակնարկ մ'արձակել :

Որքան մեծ եղաւ մեր հիացումն երբ ականատես եղանք այն փոփոխութեանց զորս աղջամղոց երկարժամանակեայ շրջանն ի գործ դրաւ մեր մարմնոյն վը-րայ : Դալկատիպ դեղնութիւն մը կը ծածկէր մեր նիհարացեալ դէմքերն , բազումք ի մենջ , նիհար քթով , խո-րաթափանց և խոնջեալ աչօք կանթե-ղաց մշտատես լուսէն , հիւանդութենէ դեռ նոր ելնողներու կերպարանն ու-նէին :

« Արջերու այցելութիւնք յաճախակի կը լինէին : Փետր . 17ին , սպաննեցինք հատ մը , որ մէկ ու կէս մէթր երկայնու-թիւն ունէր : Ամսոյն 20ին , առաւօտ-եան դէմ , ուրիշ արջ մը մօտեցաւ նա-ւուն , չկրցանք սպաննել և փախաւ : Մնացեալք երկար ժամանակ վերջ դար-ձան , ո՛չ միայն արջը չէին կրցած ըս-պաննել , այլ և իրենց ոտքերն այքան սառած էին , որ պահ մը զայնս կտրե-լու գաղափարն ունեցանք : Հարկ եղաւ թմրեալ մասերն ձեռամբ չլիւլ վերըս-տին կենդանացնելու համար :

« Փետրվարի վերջն , տօնեցինք նա-ւուն մէջ բարեկենդանը : Թէպէտ ո՛չ ոք հակամետ էր յիմարութեանց , և սա-կայն բոլոր նաւաստիք ղիմակներ հա-գան : Տօնին թագաւորն եղաւ Սոււպու

չունն , որ վիշապի կերպարանք մտաւ :

« Մարտ ամսոյն հետ սկսաւ գարունն :

« Ա.փսո՛ս , կը շարունակէ Բաեէո գնդապետն : Ո՞ւր էր գարունն : Փո-խանակ դալարաւէտ դաշտերու և ծի-ծաղուն ու ծառախիտ անտառակաց , ունէինք մեր տջաց հանդէպ կուրացու-ցիչ ամայութիւն մը : Փոխանակ նորա-բոյս ծաղկանց , քաղցր բուրմանց , կը շնչէինք ձեամբ ոլողեալ մթնոլորտ մը , խեղդիչ մշուշ մը , յորս կ'երևէին սառ-նակոյտից ծայրերն և որոյ մէջէն կը նշմարէինք , գրեթէ ամէն օր , արեգա-կան ցոլացեալ պատկերներն :

Քիչ օր վերջ թռչունք երևցան : Գե-ղեցիկ եղանակին այդ յառաջնթացնե-րն փոքրիկ ծովախոյզ կարապներ էին , որք կը թռչտէին նաւուն վերեւ և կ'եր-թային չուել սառոյցին մէջ ուրեք ու-րեք անվթար մնացած ջուրց մէջ գըտ-նուող խեցեմորթները ճաշակելու :

Չկար թարմ միս , և ժամանակէ մը ի վեր արջերն հազուագիւտ կը լինէին : Մարտ 15ին հատ մը երեւցաւ նաւուն եզերքը : Բէէէլի հաչիւններն նորա մեր-ձեցումն իմացուցած լինելով՝ որսորդ-ներու խումբ մը պատրաստ գտնուեցաւ յարձակման համար : Արջն կը յառաջա-նար որովայնին վրայ քալելով և սառ-նակոյտի մը գագաթն մագլցելով՝ վերը նստաւ , վիզն օդին մէջ երերցնելով :

Այս վիճակն մեր որսորդներուն ծի-ծաղը շարժեց . այնքան սաստիկ խըն-դացին որ , անասունն՝ ապշեալ իւր դի-տարանէն վար իջաւ և սկսաւ քայլել ա-նորոյ քայլով մը , միշտ այն կողմն՝ ուր կը գտնուէինք : Երբ բաւական մօտե-ցաւ՝ մեռած ինկաւ գնտակահար :

Փոքր տեսակէն էր . ստամոքսին մէջ բան մը չկար :

Ահաւաստի վերջապէս հասաւ ապրիլ

ամիսն, սառույցէ առանցիկաց ամիսն :

Այսպէս կը կոչէին այն երկար սառերն որք կը կախուին ամէն առարկայէ, նաւուն կողերէն, պարաններէն և կայմերէն :

Նզանակին փոփոխման հետ, ամեն ինչ կը կազմակերպուէր : Ճայերու եւ ծովային բազերու խումբերն հեազհետէ կը բազմանային ասորիւ 11ին, արեգակն

զբաղումներ : ոմանք սառույցէ աշտարակ մը կը կանգնէին, ալք հրացանաւ նշան կ'առնէին : Բանէո գնդապետն և Թիւօլցիք բահով և բրջով սլողոտայ մը կը շինէին սառուցապատ ընդարձակ դաշտին վրայ : Ամէն անգամ որ ձիւն տեղար, ճանապարհն կ'աներևութանար նոր և թանձր խաւի մը ներքեւ, զոր ամենայն դժուարութեամբ կը յաջողէին

Բարեբաղդուրիւն ունեցաւ ողջունելու արեգակն առաջին հաւասարայնեմն

առաւօտեան ժամ 2ին կ'ելնէր. 16էն հետէ այլ ևս մարը կը մոռնէր, և 20ին, ջերմաչափն կը նշանակէր 6⁰, 25 գէրոյէն վեր : յաճախ՝ կ'երևէին վեց կամ ութն արեգակներէ կազմուած խաբուսիկ պատկերներ :

Սոյն դժուարին ուղեւորութեան տակալու համար, կ'ստեղծէին նորանոր

վերցնել : Այս դժուարին աշխատութիւնն մեծ ոգեւորիչ գործունէութեան մը մէջ դրաւ ուղեւորներն և ամենքն ալ գոհ էին օգտակար զբաղում մը գրտած լինելուն համար :

« Սաստիկ գոհունակութիւն մը զգացինք, կ'ըսէ Բանէո գնդապետն, երբ տեսանք սենեկաց և խշտեկաց մէջէն,

տուընջեան լոյսն , կարենալով նաև ընթեռնուլ առանց արուեստական լոյսի : Հինգ ամիս անընդհատ , մեր բնակարանաց մէջ քարիւղ և ձէթ վառած էինք : Բնական լոյսը կուգար այժմ՝ իւր յաղթանակն տանիլ :

« Ամենազիւրին զբաղմանց մին եղաւ պարպել ամբողջ մասանն իւր պաշարներէն , ի բաց առեալ ածուխն : Ժամանակն էր , սպրիլի վերջերն բարեխառ-

հանդերձ ծառայած էր :

« Ապրիլի վերջերն հողմոյն զօրութիւնը ամէն ինչ զգալապէս փոփոխեց , կը ցրուէր սառնակոյտերն և ճեղքեր բանալ ենթադրել կուտար մեզ :

« Մայիս 2ին , ի հեռուստ նշմարեցինք մեզ ծանօթ աղմուկ մը , նոպատաւոր գուշակութեան մը յայտարար նշան իբր թէ եղած լինէր : Մեր բանտարկուելէն ի վեր ինն ամիս սահած էր , և առա-

Թէկէթօֆի վիճակը մարտ ամսոյ մեջ :

նութիւնն , նաւուն այն մասին մէջ՝ զէրօյէն վար մէկ աստիճան մ'աւելի էր : Նաւէն դուրս հանեցինք կերակրոյ պաշարներն զորս սառոյցներու մէջ պահած էինք :

« Անչափս աշխատեցանք նաւն զինք պաշարող ձեանց կոյտերէն աղատելու , այն սառնամանիքներէն , որք ձմրան եղանակին մէջ նաւուն իրր արտաքին

ւել կորովի ու արթուն մտօք անհամբեր կ'սպասէինք փրկութեան ժամուն : Մեզ այնպէս կը թուէր թէ՝ երբ անգամ մը ինքզինքնիս աղատէինք սառերէն , պիտի կրնայինք դռնէ ոտք կոխել Սիպերիոյ եզերաց վրայ :

Թարգ.

Մ. Դ. ՄՕԶԵԱՆ
(Նարուհակելի)

ՏՊԱԳՐԻՉ

Ե Ի

Փ Ո Ր Ա Գ Ր Ի Չ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ԶԱՊԹԻԷ ԺԱՏՏԵՍԻ

ԹԻԻ 61

Պատիւ ունինք ծանուցանել Մեծ. Հասարակութեան քէ՛ պատրաստ եմք սպա-
գրել Հայերէն, Թուրքերէն եւ Ֆրանսերէն
լեզուաւ ունիցէ զիրք գեղեցիկ տառերով
եւ ընկիր հաշակաւ: Նաեւ գաւառներէ
յանձնարարեալ հարսանեկան հրաւիրա-
գիրք, տոմսակք, այցաբարք, հաշուեցու-
ցակք, տեղեկագիրք, եւայլն, կը պատ-
րաստուին ամենայն նշանակութեամբ եւ կա-
նոնաւորութեամբ:

Գիները խիստ չափաւոր:

ՄԱՆԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

Դասասումն — Գէորգ, աչքն ի՞նչ մա-
տուհեք բանի է:

Գէորգ — մէջը ածական դուրսը գո-
յական:

Դաս. — Ինչո՞ւ:

Գէորգ — Քանզի մէջը սեւ ալ կայ
ձերմակ ալ. իսկ դուրսը ոչինչ:

Սրբազան պատմութեան դասին մէջ:

Դաս. — Միհրան, Նոյա Տապանը ո՞ր
բարձր տեղը իջաւ ջրհեղեղէն. վերջ:

Միհրան — Մեր քաղքին մէջ մեր
տան տանիքէն բարձր տեղ չ'կայ, ան-
պատճառ հոն իջած լինելու է տապանն:

Հայրը — Արմենա՛կ, ինչո՞ւ նիշերդ
յոռի են եւ անպիտան:

Արմենակ, — Հայրի՛կ, այդ բանն ու-

նի իւր որոշ պատճառն, ես յոռի նիշ
առնելովս գրգռած կը լինիմ զիմ ըն-
կերներ, նոքա ականատես իմ խայտա-
ռակ վիճակին՝ կը ջանան օր աւուրյա-
ռաջդիմել յուսմունս. ուստի առաւել
ի՞նչ կրնամ ընել լաւ է բազմաց օգնել
քան միակ օգտուիլ:

Մեծածախ քաւորն մի. — Այս օրերս
լրացաւ այս հսկայածէւ շէնքն աւելի
չքեզ աւելի զարդարուն քան Բարիզու
Օրերա Գօմիքն. վերջինն որ եղական
դիրք մ'ունէր, այրեցաւ եղաւ մի
քանի տարի առաջ. Ամերիկեան Թաւ-
րոնին ընդհանուր ծախքն է 7,000,000
տօլար, այսինքն մօտ 189,000 000 ղշ.՝
Ահա ամերիկեան խորախորհ տաղանդին
արտագրած մի լուսոյ տաճարն:

Երեւոյականութեամբ շարժող հանրա-
կառք եւ կառք. — Երեւելի ելեքտրա-
գետն Պ. Էտիսըն, այս օրեր շատ յա-
ջող փորձերէ զկնի կատարելագործեց
նաեւ հանրակառաց առանց ձիու ընթա-
նալու փորձն, այնպէս որ հանրակառքն
առանց ձիու ընթանալու պահուն՝ ուս-
տի ալ լինի, ամենայն դիւրութեամբ
կ'ջեցունէ: Գալով հասարակ կառքերու
կառապանն նստած լինելով վրան կրնայ
զայն իւր կամաց հնազանդեցունել ա-
ւելի դիւրին քան զձի: Անշուշտ Պ. Է-
տիսընի այս գործն ընդ միշտ գլխիկոր
ու տխուր պիտի թնդու համայն Ամե-
րիկոյ ձիանքն, որք այսօրու չէ սկըս-
եալ գործադուլ եղած են:

Հանգանակ Ամերիկոյ. — Ամերիկա-
ցիք նկատելով որ ածուխն 40-45 տա-
րիէն վերջ պիտի սպառի յԱմերիկայ, կը
մտածեն ելեքտրականութեան վերա-
ծել զամենայն ինչ, որպէս զի ապագան
ապահովի:

Պ. Ս. ՈՒՐՃԱԼԵԱՆ

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՔ

Մեծ . Միհրան էֆ . Բիւրքճեան կը
կը նուիրէ մի օրինակ Ծաղիկ Մանկանց
Սամսօնի Ընթերցասիրաց ընկերութեան
նոյնպէս Մեծ . Մկրտիչ էֆ . Դերձակ-
եան Մանիսայէն , կը նուիրէ մի օրի-
նակ հանդէսէս խասգիւղի Գալֆայեան
որբանոցին :

Խորին շնորհակալութիւն կը յայտնենք
Մեծ . Նուիրատուաց , և կը յուսանք
թէ՝ սոյն ազնիւ զգացմանց հետեւող-
ներ կը գտնուին :

Հ Ե Ղ Ի Ն Է

Կ Ա Մ

ԾԱՂԿԱՆՑ ԿՈՂՈՎԸ

Թարգմանեց ի Ֆրանս .

ՏԻԿԻՆ ՇՈՂԱԿԱՅ Յ. ՏԷՐ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

Պապգր . ՆՇԱՆ Կ . ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Փոքրիկ աղջկանց և տղայոց ընթեր-
ցանութեան արժանի խիստ ընտիր բա-
րոյալէպ մ'է՝ զոր ֆրանսերէնէ ի Հայ
վերածելով՝ կը նուիրէ Ազգին՝ նորա
Ազնուուհի Թարգմանիչն :

Աւելորդ կը համարինք աստ գովեստ-
ներ կարդալ սոյն գեղեցիկ բարոյալէպի
մասին , այլ միայն կը խրատենք մեր
փոքրիկ և ազնիւ ընթերցողներն , որ
փութան մէկ մէկ հատ գնել սոյն գըր-
քէն , և յայնժամ պիտի տեսնեն թէ՝
իւրեանց վճարած 100 փարան ի զուր
չեն վատնած , այլ փոխարէնն հարիւ-
րապատիկն ստացած են :

Կեդրոնատեղին է հանդիսիս տպա-
րանն , և կը վաճառուի ամեն հայ գրա-
վաճառաց քով : Գին 100 փարա :

ԵՂԻՍ ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

Ա Ղ Ա Վ Ա Ն Ց

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Ճ Ա Ո

Արատսանեալ

Ի ՀԱՆԴԻՍԻ ՄՐՁԱՆԱԿԱՐԱՇԻՈՒԹԵԱՆ

ՀՈՒՓՍԻՄԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ

Օրբալէօյի

Կը գտնուի մայրաքաղաքիս ամէն գը-
րավաճառաց քով :

ՓՈՔՐԻԿ ԹՂԱՏԱՐ ԾԱՂԿԻ

Տ . Զ . յիւսկիւսար . — Սաացայ նամակնիդ .
Նախորդ յղածնիդ պիտի հրատարակուի , կա-
ղաչեմ մի քիչ եւս համբերող եղիր . Նշանակած-
նիդ ղրկեցէք :

Յ . Յ . Գ . յՕրսու . — Կը խնդրեմ որ շնորհ
նէք տւելորդներն , վերադարձնել :

Ա . Կ . ի Սամսօն . — Յոյժ կը ցաւիմ որ ձեր
խնդրածն առայժմ պատրաստ չունիմ :

Օր . Հ . Մ . Տ . ի Պարսիզակ , — Հանդիսիս
բաժանորդ եղողներու գրութիւնք միայն կը հր-
ատարակուին :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻՒ 43 ՀԱՆԵԼՈՒԿԻ

ՁԷՐՄԱՋԱՓ

Ջաւէն Կ . Պերպէրեան , առ . Ս . Թարգմանչ .
վարժարանին Օրբալէօյի :

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻՒ 14 ՀԱՆՆԵԼՈՒԿԻ

ԴՈՄԷՇ — ԷՇ — ԴՈՄ

Խաչիկ ՏԵՐ Յակոբեան. — Յակոբ Արայնեան
— Գ.Էռզ Զննօգեան, ի Գաղտնիս:

ԼՈՒԾՈՒՄՆ ԹԻՒ 15 ՀԱՆՆԵԼՈՒԿԻ

ՓԱՅԼԱԾՈՒ

Խաչիկ ՏԵՐ Յակոբեան .

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 16

Այն ո՞ր կենդանին է, որու պոչը եթէ
կտրես՝ յանկարծ գետնին թակը կանցնի:

ԿԱՏՈՒ

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿ 16

Խոնամոցին մէջ թէ ոտքդ կոխես
Ամենևն առաջ դու զիս կը տեսնես:
Եկո՛ւր, եւ կտեսցի մ'զլուխքս կտրէ
Վերջնայս վրայ մի ձայնաւոր բարդէ
Յայնժամ կը տեսնես դու ասոր մէջէն
Դաղցնիքը իբր քափանցիկ ջրէն:

Սոյն երկու հանելուկներն ի միասին
առաջին անգամ լուծողը պիտի ստանայ
Թիֆլիզ տղադրեալ պատկերազարդ և
չորս մասէ բաղկացեալ Նրախայրիք գիր-
քը. իսկ միւս լուծողներ պիտի ստա-
նան Բարիզու արուեստահանգէսի զա-
նազան գեղեցիկ պատկերներ:

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

Վիէննայի Մխիթարեան Վեր. Հարց
խմբագրութեամբ հրատարակուած սոյն
հանդիսի Մարտի Թիւն հրատարակուե-
ցաւ:

Ա Ձ Դ

Յառաջիկայ Թուով պիտի ծանուցա-
նենք հանդիսիս տպարանէն ելած նոր
գրքի մը հրատարակութիւն, այն է
ազգային ուսուցիչներէն Մեծ. Սիմոն
էֆէնտի Գաբամաճեանի պատրաստած
աշխարհիկ լեզուաւ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԸՆ-
ՏԻՐ ԳՐՈՒԹՅՈՑ ազգային և օտար մա-
տենագրաց անուն դասագիրքն, որ կը
պարունակէ նոր գրուածներ, գրագի-
տական կանոնք, հակիրճ կենսագրու-
թիւնք, գեղեցիկ բանք, բարոյական ի-
մասութ, եւ այլն, եւ այլն:

Ձերմապէս կը հաւատանք թէ եռան-
դագին ընդունելութեան պիտի արժա-
նանայ սոյն նորատիպ մատենան:

Դին միոյ օրինակի 7 1/2 դահեկան:

Տ Ա Ր Ա Ձ

ՄԻԱՄՍԵԱՅ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀԱՆԴԷՍ

Ա Ղ Բ Ի Ի Ր

ՄԻԱՄՍԵԱՅ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՆԿԱԿԱՆ

Սոյն երկու պատկերազարդ հանդէս-
ները կը հրատարակուին թ Թիֆլիզ,
խմբագրութեամբ Մեծ. Տիգրան Նա-
պանեանցի:

Թէ Պօլսեցի և թէ գաւառացի Մեծ.
Բաժանորդներէ կը խնդրենք որ բարե-
հաճին բաժնեգիրները հետզհետէ յը-
գել:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՊԱԳՐԻՁ ԵՒ ՀՐԾՏԱՐԱԿԻՁ ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ Կ. Պօլիս, Էսկի Զոպքիլ. Տատուտի բիւ 61